

Naše veselje

Priloga „Slov. gospodarja“ za deco.

Štev. 7.

28/VII. 37.

Letnik IV.

Huda ura.

1. Pšenica zrsta je na njivi,
grmi, oblaki tamnostvi
na nebu vznajajo, gorjé,
če toča pride nad poljé,
2. Na tla, otroci, poklekните,
sklenite roke in molíte;
klečé prosimo vsi Bogá,
da z nami usmiljenje imá.

3. Oči se v mra, nebeški Oči,
nevihte brani nas in točag
skazi ti mra, da oblak
naj miren bode in krotak,
4. Utišal Bog je strmomka,
razgnal hudobno je oblaka,
po nebu mavrico raspel —
kmet rešen gleda jo vesel.

J. Stritar.

Lókavci.

V resnici je cvetelo in dozorevalo solna zelišče tako, kakor da bi tam rasel pivvel, na katerega prej pade rodovitna dež kakor pa da pogina. Ko je nekdo neki Lókavec hodil čez zelenete polje, si ni mogel kaj, da ne bi bil izpušil nekoliko slahtnega solnega zelišča in ga v ustih poskusil. Ko priva — tako je bil izruval — ga je pošteno spekla na jeziku, da bi bil najrajši zakričal, ali prav to ga je zelo razveselilo. Tekel je kot pravi norec radi bolečin in veselja sem ter tja in je kričal na ves glas: »Prava slaščica je, prava slaščica je!« Nato je tekel, kolikor je mogel, domov, tam se je oprijel velikega zvona in je z njim sklical vse Lókavce na zbor, da bi jim povedal ugodno novico. Ko so bili zbrani vsi, jim je tresoč se od veselja zaklical, naj bodo še oni veseli in dobre volje. Zelišče je tako žarko, da ga je spelo na jezik. Iz tega se more sklepati, da bo dalo imenitno sol.

Potem je pozval vse Lókavce, naj gredo na njivo, z županom na čelu. Ta je prvi utrgal list in ga je poskusil. Za njim so vsi drugi storili isto in so se tako prepričali, da je imel sel prav. Zelo veseli so bili in vsak se je videl kot solnega gospodarja.

Prišel je čas letve in tedaj su se Lókavci podali z vozovi in vprašno živino na polje, da bi s srpi poželi sel ter je svezli domov. Ko se so pa s rokami dotaknili solnih rastlin, so bile tako hudo pekoče, da so si pridobili polno opeklin. Na to su bili sicer mislili še prej, ker so vedeli za veliko moč solnega zelišča, a niso si upali nataknuti rokavic, ker je bilo poletje toliko vroče in so se bali, da bi jih kdo zasmehoval. Zdaj pa so bili nekateri mnenja, naj se pokosi solno zelišče kakor druga trava. Drugi pa so predlagali, postrelati ga s samostrelji, ker je tako hudo kakor stekel pes. Ta predlog jim je najbolj ugal. Ker pa med seboj niso imeli dobrih strelcev, tujih pa niso hoteli klicati, da njihova umetnost ne bi prišla na dan, zato iz tega ni bilo nič. Skratka — Lókavci so morali pustiti solno zelišče na njivi, dokler ne najdejo boljšega sredstva. Če su imeli prej malo soli, je je bilo zdaj še manj; kajti to, česar niso porabili, so posejali. Zato je nastalo veliko pomanjkanje soli, posebno soli modrosti, ki je postala pri njih skoro nevidna. Zato so tudi premišljevali, če morda njiva ni bila prav obdelana, in na mnogih sejah so pretresali, kako bi to bilo v bodoče treba boljše narediti.

Slomšekova berilca.

V svoji knjigi »Blaže in Nežica v nedeljski šoli« se je pokazal Slomšek kot pravi

učitelj. Težka vprašanja n. pr. iz prirodoslovja je rešil tako preprosto in lahko

umevno, da nam je v tem pogledu lahko zgled. Isti način pa je uporabljal tudi v drugih svojih poučnih povesticah. Kako »bravna« odmeva, vidimo v berilcu:

Glas v gozdu.

Mali Jurče še ni poznal odmeva, ki človeka oponaša. Nekoč zakliče na travniku: »Hop, hop!« Kmalu se mu v bližnjem gozdu tudi oglasi: »Hop, hop!«

»Kdo si pa?« Tudi v gozdu reče: »Kdo si pa?« Zadri se je: »Ti si bedak!« — »Bedak, bedak!« se mu iz gozda povrne. Na to se je Jurče razsrdil in kričal čim dalje

grše besede v gozd. Vse so se mu v odgovor oglasile. Menil je, da je kak pobalin v gozdu. Teče in preišče vse kote, da bi ga poplašal; pa ni ga bilo najti.

Potem dirja Jurče domov in potoži materi, kako ga je zmerjal hudoben fant, v gozdu skrit. Mati so pa dejali:

»Zdaj si jo pač izkupil, zdaj, sam sebe si zatožil. Veš, da nisi nič drugega slišal nego sam svoje besede. Ali veš, kako si večkrat gledal svojo podobo v vodi? Ravno tako si svoj lastni glas slišal v gozdu. Ko bi bil zaklical lepo besedo v gozd, bi se bila tudi lepa odmevala.« A. M. Slomšek.

Čebele v Avstraliji.

Ko so odkrili Avstralijo, tam ni bilo čebel, pač pa je rasla obilica medonosnih cvetic. Naseljenci so torej menili, da bi bilo dobro spraviti čebele iz Evrope v Avstralijo ter so si obetali mnogo medu in mnogo dobička. Res, pripeljali so na ladjah čebele v Avstralijo. Tam so jih izpustili in čebele so se brž podale na posel. Gradile so satovje in ga pridno polnile z medom. Ljudje so bili zelo zadovoljni, toliko medu

so lahko čebelarjem vzeli. Ali to bogastvo je trajalo le nekaj let. Nakrat čebele niso več delale satovja za med, ampak le še za svoj zarod. Kaj se je bilo zgodilo? Čebele so spoznale, da ni zime in da cvetejo medonosne cvetice vse leto. Čemu torej hranjevati med za zimo? Saj so imele vedno svež cvetlični sok na razpolago! Tako je tudi ostalo. Avstralske čebele ne nabirajo medu.

Kaznovana kokoš.

(Pravljica.)

Nekje je bila kokoš, ki se je rada lagala. Nekoč pa je za to hudo plačala. Čujmo, kako je to bilo!

Nekega jutra je srečala na cesti petelina. Vprašala ga je, kaj dela. Odgovoril je, da ne dela prav za prav nič, ampak le gleda v sonce.

»Kam pa ti tako naglo?« jo je vprašal.

»Gledam, kje bi mi kaj prišlo za podkljun,« je odgovorila kokoš. »Če ti je drago, kar z mano pojdi.«

»Dobro. Ali so kakšni pogoji za delitev, če kaj dobrega najdeva?«

»Najbolj pravični. Vse, kar najdeva, bova delila na polovico.«

»Ali bo to tudi res? Daj besedo!«

»Prav rada; še nikoli nisem besede sneedla.«

Odšla sta in iskala tu in tam. In glej, kokoš je našla oreh. Da ga petelin ne bi videl, je kar celega požrla. Oreh pa je bil prevelik in se ji je zataknil v vratu. Poklicala je tovariša:

»Prosim te, teci mi po kapljo vode. Ne-

hote sem požrla velik kamen. Poginiti moram, če brž ne dobim vode.«

Petelin je tekel k studencu in je prosil za vodo. Studenec mu je odvrnil:

»Prinesi mi vrv!«

Tekel je k služkinji:

»Daj mi vrv, ponesem jo studencu, da mi da vode za kokoš, ker ima kamen v vratu.«

Služkinja je naročila:

»Prinesi mi moko!«

Petelin je skočil do mlinarja.

»Daj mi moko, da dobim od služkinje vrv, ki jo ponesem studencu, da mi da vode za kokoš, ker ima kamen v vratu.«

Mlinar je dejal:

»Prinesi mi drva!«

Petelin je zletel do gozda in je tam vzel drva. Ponesel jih je mlinarju, ki mu je dal moko. Moko je dobila služkinja in je zanj dala vrv. Vrv je dobil studenec ter je dal vodo. To vodo je petelin ponesel kokoši.

Ali ona je med tem časom poginila in je ležala tam z orehom v vratu.

Pouk rastlinstva v velikih mestih.

Če obravnavate v šoli kako rastlino, je potrebno, da ima vsak učenec eno tako rastlino na svoji klopi, ker mora vse sam opazovati. Zdaj si pa mislite šole kakega velemeda, kjer jih je — kakor n. pr. v Berlinu — okoli osem sto. Kje pa dobivajo ti otroci za pouk potrebne rastline?

V Berlinu so morali v to svrhu urediti posebne vrtove, na katerih gojijo samo take rastline, ki so važne za pouk. Tam naročijo bližnje šole rastline, o katerih hočejo učitelji pri pouku govoriti, in dobijo jih v zahtevanem številu že zvezane v posebnih šopih.

Tak vrt pa je tudi priljubljena izletna točka za šole, ker je za učenca seveda bolj zanimivo, če vidi, kje in kako dotična rastlina raste, preden jo na šolski klopi

na dele razčleni. Zato vidimo v Berlinu zmeraj kak razred na potu na tak rastlinski vrt. V njem najdejo vse rastline, ki imajo zanje količjak pomena. Tam so razna sočivja, žitne vrste, zdravilne rastline, pa tudi strupene rastline, industrijske rastline, cvetice na gredah in v lončkih itd. Najbolj zanimajo otroke tiste rastline, ki so zaščitene in jih torej v naravi ni dovoljeno trgati. Tako jih morejo opazovati kar tukaj na vrtu.

Pri nas še ni taka potreba po vrtu, ki bi zalagal šole z rastlinami, ker si jih otroci še lahko sami dobijo. Polagoma bo pa okoli večjih mest rastlin zmanjkalo in potem bo tudi pri nas nastopil slučaj, da bo treba misliti na takega zalagatelja z rastlinami za pouk.

Po domovini.

Poletni čas je doba potovanja. Ni treba, da bi šli kam daleč, saj nam nudi narava tudi v bližini toliko lepote, da se je lahko navzljemo prav udobno in — poceni.

Če pa nanese prilika, da moremo kam dalje, no, tem bolje. Dandanes mnogi ljudje potujejo z avtobusi, to so oni veliki avtomobili, na katerih se lahko vozi mnogo ljudi. Zakaj so ljudje rajši v takih vozovih kakor pa v železnici? Za to je več razlogov. Nekaj je to, da vozijo avtobusi v kraje, kamor železnica ne dospe. Drugi razlog je, da pridejo avtobusi sredi krajev, ker vežejo ceste navadno glavne ulice, trge itd., medtem ko so železniške postaje včasih le precej daleč ven iz kakęga kraja. Z avtobusov si morejo potniki kraj ogledati natančneje, ne glede na to, da voz tudi dalje časa kje postoji, pa potem spet hiti dalje, medtem ko železniški voz beži naprej ter bi morali ljudje, če izstopijo, počakati včasih dolgo časa na sledeči vlak. Z avtobusov je razgled na vse strani in se morejo razne pokrajinske podrobnosti natančneje opazovati.

Železnica spravi torej potnike na določen kraj, avtobus pa jim nudi priliko, da si medpotoma ogledajo vse to, kar jih zanima.

Naše domovine še vse premalo poznamo. Druge države imajo ogled domovine po železnicah ali po avtobusih urejen tako, da pridejo ljudje prav poceni in udobno v najlepše kraje. Posebno številni avtobusi služijo v to svrhu. Tudi mi bomo morali vsako priložnost izkoristiti, da spoznamo svojo mило, lepo domovino. Če se kje prireja kako potovanje na ta ali drug način, dajmo priliko uporabiti, ne bo nam žal. Tujci radi prihajajo k nam, ker jih vabi lepota naše domovine, tembolj jo moramo mi sami spoznati in čislati.

Zdaj pa še nekaj! Ali veste, katero potovanje je najcenejše in tudi najlepše? To je, če hodi človek peš. Lahko se ustavi, kjer hoče in kakor dolgo hoče. Ni navezan na kak vozni red in vidi pa vse okoli sebe najbolj točno in natančno. Nazadnje pa je tak način potovanja tudi najbolj zdrav in najbolj — varen.

Rešitev ugank.

- a) krava, trava;
- b) rosa, kosa;
- c) brana, vrana;
- č) kos, gos;
- d) blato, zlato;
- e) riba, šiba;

f) past, pest, post, pust.

Rešitev naloge.

- a) Ime slovenskega pesnika (srednja vrsta od zgoraj navzdol) je: MEDVED;
- b) ime slovenskega jezikoslovca je: KOPITAR.

a)

K	O	M	A	R
M	L	E	K	O
M	A	D	E	Ž
K	O	V	A	Č
K	R	E	D	A
K	O	D	E	R

b)

O	R	R	K	A	N
P	R	O	G	A	
P	O	P	E	R	
G	R	I	V	A	
P	R	T	I	C	
V	K	A	T	A	
M	O	R	J	E	

Za premislek.

Uganka:

Iz zemlje ven sem dvignjena,
nad zemljo sem povzdignjena,
lepo oblikovana,
hudo še preiskana.
Gospod v službo me je vzel,
a brž sram'vat se me začel.
V to dokaz:
Zakriti dal mi je obraz!
Kdo sem?

Vprašanje:

S katerim številom je treba deliti število 2, da dobimo število 3?

Labirint:

Tu imate nov labirint. Hčerka bi rada prišla na najkrajši poti do matere, ki jo čaka tam v hišici za zavitimi potmi. Pokažite ji pot, da ne zaide.

Kaj nam pišejo.

Kadenshek Marija, 7. Rešitve so, žal, do spele malo prepozno, da jih v prejšnji številki ni bilo več mogoče vpoštevati. Zdaj so pa rešitve tako že znane.

Perovnik Miha, Libelče. Smo poskusili. Pa še kaj!

Smešnice.

Sum.

»Torej, Tincek, bodi priden in lepo slušaj mamu,« se je poslovil oče od sinčka, preden je odpotoval. »Če boš v šoli priden, ti bo prinesel sv. Miklavž kaj lepega.«

»Oh, oča,« je bil odgovor, »meni ne moreš nič natvesti. Vem, da si ti sveti Miklavž in tudi Božiček — in že dolgo sumim, če nisi tudi štorlkja.«

Pika.

Učiteljica napiše na tablo stavek: Ko študent na rajžo gre — pa brez pike ob koncu stavka. Vpraša:

»Kaj mora biti za besedo gre?«

Odgovor: »Holari, holara!«

Presenečenje.

Oče je vzel Ivka s seboj v muzej. Tam mu pokaže človeško okostje. To Ivku najbolj ugaja, samo ne ve prav, kaj je to. Oče mu razloži stvar tako:

»To je to, kar od človeka ostane, ko umre.«

Ivko nekaj pomišlja, potem pa meni:

»Veš, oče, tega si pa ne bi bil mislil, da pride samo meso v nebesa.«

Razlaga.

»Ti, kaj je to, alkohola prosto' pivo?«

»To je tako, da moraš žganje prinesiti s seboj.«

Kdor drugemu jamo koplje...